

ΑΡΧΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ

800 - 479 π.Χ.

2. Η ΠΟΛΗ-ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ

Α. Η δημιουργία πόλης - κράτους

Η πόλη κράτος:
➤ Πήρε τη θέση του φυλετικού κράτους μετά τη διάσπασή του (8^{ος} αι. π.Χ.)

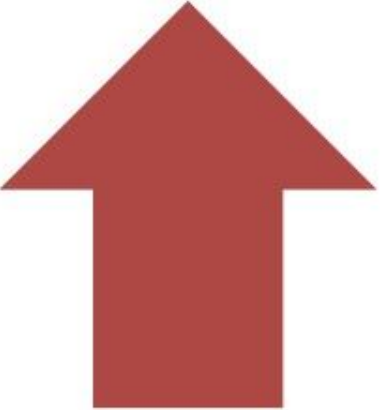
Ποιες ήταν οι αιτίες της διάσπασης του φυλετικού κράτους;

- Η αύξηση του πληθυσμού και η έλλειψη καλλιεργήσιμης γης.
- Η καταπίεση που ασκούσαν οι βασιλείς των φυλετικών βασιλείων στους υπηκόους τους.
- Η υπονόμευση των βασιλιάδων από τους αριστοκράτες και οι πολιτικοί ανταγωνισμοί ανάμεσα στα ισχυρά γένη των ευγενών.
- Η ανασφάλεια κοινωνικών ομάδων λόγω καταπίεσης, φτώχειας και πολιτικών διώξεων.
- Η απουσία οικονομικής ανάπτυξης, προόδου και ευημερίας.

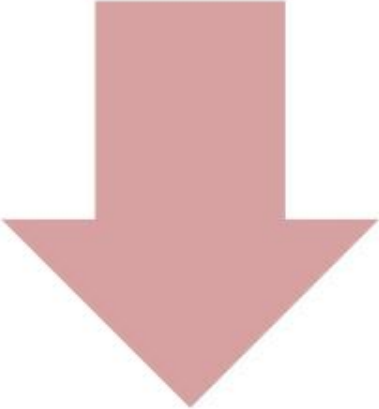
Με άλλα λόγια ... το φυλετικό κράτος διασπάστηκε, γιατί οι κάτοικοί του δεν άντεχαν:

- Τη φτώχεια
- Τη δυστυχία
- Την καταπίεση
- Την ανασφάλεια
- Τη μονότονη και χωρίς προοπτικές προόδου ζωή

Ο *Αριστοτέλης*:

Είδε τη δημιουργία
της πόλης-κράτους
ως **επιθυμία** των
ανθρώπων για
ζωή

και την **επιβίωσή**
της ως επιθυμία
για **καλή ζωή**.

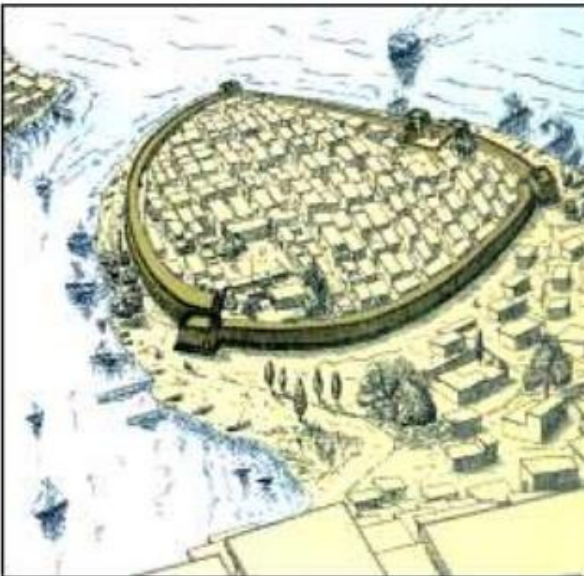
Η δημιουργία της πόλης - κράτους

Προήλθε από την **ένωση συνοικισμών.**

Στο κέντρο της υπήρχε μια ισχυρή θέση, η **ακρόπολη**, με ναούς και δημόσια κτίρια.

Κάτω και γύρω από την ακρόπολη βρίσκονταν τα σπίτια και τα καταστήματα.

Σταδιακά η πόλη περιβλήθηκε με **τείχη.**

➤ Στην **ύπαιθρο** έμεναν οι γεωργοί και οι κτηνοτρόφοι.

ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΟΛΕΙΣ – ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΪΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

Β. Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΣ ΤΟΥ

Οι κάτοικοι του φυλετικού κράτους:

- Δεν είχαν πολιτικά δικαιώματα και ήταν υποχρεωμένοι να υποτάσσονται (να υπακούουν) και να πειθαρχούν πρόθυμα και χωρίς αντιρρήσεις στο θέλημα αυταρχικών αρχόντων – βασιλέων που δεν έδιναν σε κανένα λόγο για τις αποφάσεις τους και τους καταπίεζαν πολιτικά και οικονομικά. Γι' αυτό και ονομάζονταν *υπήκοοι του βασιλιά*.
- Όταν έπαιρναν μέρος σε πολέμους, ένιωθαν ότι μάχονταν για τα συμφέροντα των αρχόντων τους και όχι για το κοινό συμφέρον, γιατί το κράτος τους δεν προστάτευε τα συμφέροντά τους, αφού ζούσαν μέσα στην ανασφάλεια, τη φτώχεια και την καταπίεση.
- Γενικά, δεν ήταν δεμένοι με τον τόπο τους και δεν αγαπούσαν το κράτος τους.

Τι αλλάζει στη ζωή των κατοίκων της πόλης - κράτους;

- Μπορεί η πόλη-κράτος να μην είναι η τέλεια κοινωνία, μια πολιτεία απαλλαγμένη από κοινωνικά προβλήματα και πολιτικούς ανταγωνισμούς, από κοινωνικές ανισότητες και διακρίσεις, αλλά:
 - Οι κάτοικοί της μετέχουν πλέον στα κοινά (άσκηση εξουσίας και λήψη αποφάσεων), αποκτούν δηλαδή πολιτικά δικαιώματα και ονομάζονται πλέον «πολίτες».
 - Εκλέγουν τους άρχοντές τους (οι λαϊκές συνελεύσεις).
 - Δε νιώθουν να καταπιέζονται και νιώθουν υπολογίσιμοι.
 - Η οικονομική ανάπτυξη (βιοτεχνία, εμπόριο) που είχε αρχίσει στα τέλη της Γεωμετρικής εποχής και έχει ενταθεί με το β' αποικισμό και η επίλυση σε κάποιο βαθμό του προβλήματος της έλλειψης καλλιεργήσιμης γης και προμήθειας πρώτων υλών (σιδήρου) δημιουργούν συνθήκες οικονομικής ευημερίας και προόδου στις πόλεις - κράτη. Οι κάτοικοί της έχουν πλέον τη δυνατότητα να αναπτύξουν πλήθος οικονομικών δραστηριοτήτων και να ευημερήσουν.

Με άλλα λόγια: νιώθουν πιο ελεύθεροι, δημιουργικοί, ασφαλείς και υπολογίσιμοι.

Για όλους αυτούς τους λόγους δημιουργείται
ένας στενός ψυχικός σύνδεσμος ανάμεσα
στον πολίτη και στην πόλη του...

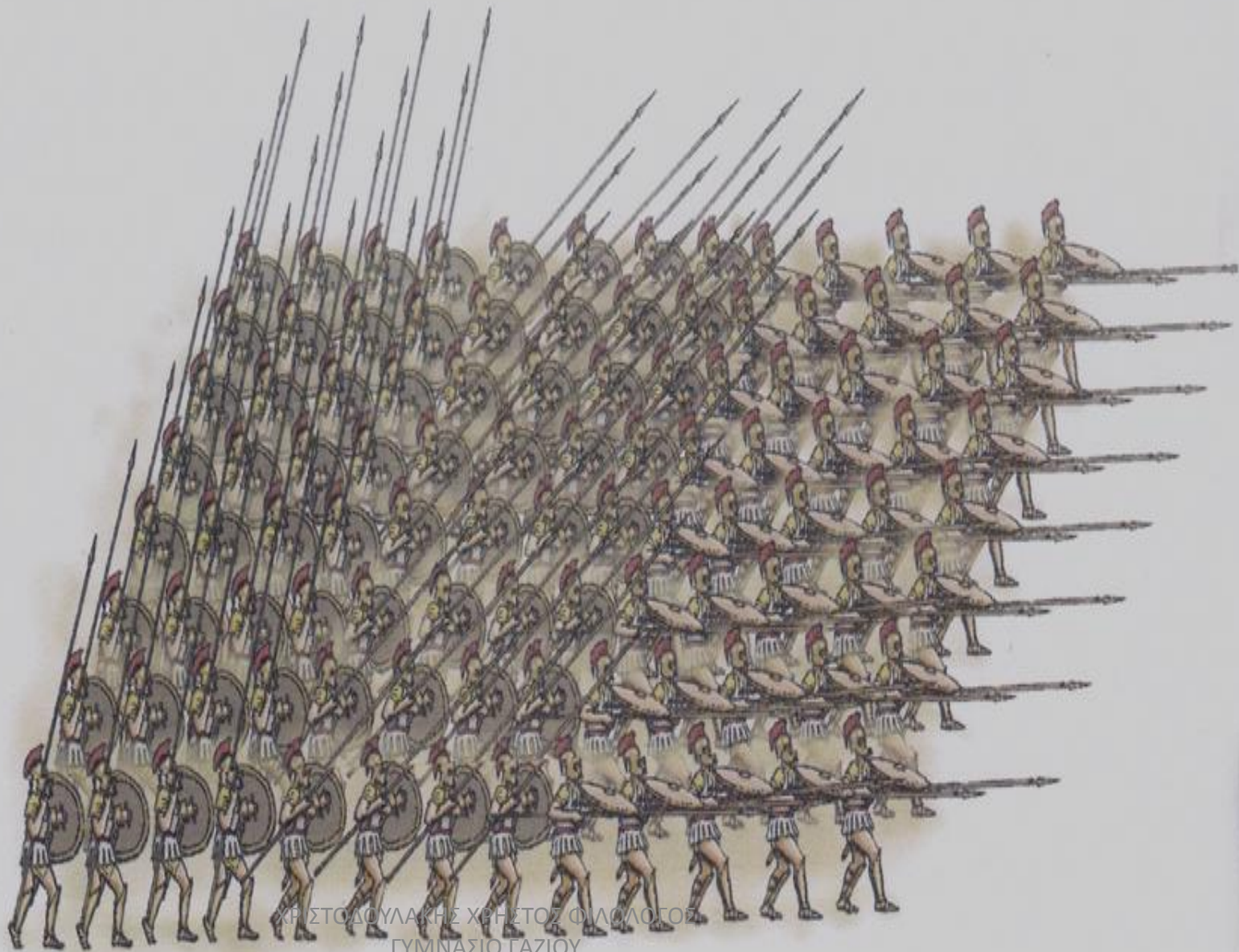
- Ο πολίτης είναι δεμένος με την πόλη του, την αγαπάει.
- Με αφοσίωση και πατριωτισμό αγωνίζεται για την ασφάλεια και τα συμφέροντά της που είναι και δικά του συμφέροντα.
- Υπακούει στις επιταγές της και πειθαρχεί στις αποφάσεις των αρχόντων της, γιατί από αυτήν εξαρτάται η επιβίωση και η ευημερία του.

B2. Ποιες είναι οι σχέσεις μεταξύ των πολιτών της πόλης-κράτους;

- Είναι πιο δεμένοι μεταξύ τους. Γιατί;
- Παράγοντες που τους ενώνουν:
 - Τα κοινά συμφέροντα της πόλης τους, το «κοινό καλό».
 - Οι κοινές στρατιωτικές υποχρεώσεις και οι κοινοί αγώνες για την πόλη (σχεδόν όλοι στρατεύονται).
 - Η «οπλιτική φάλαγγα», ο νέος τρόπος διεξαγωγής της μάχης, με κύρια χαρακτηριστικά:
 - την απόλυτα συντονισμένη δράση των οπλιτών-στρατιωτών
 - την αλληλεγγύη - αλληλοκάλυψη των μαχητών
 - τη συμμετοχή πολιτών από όλα σχεδόν τα κοινωνικά στρώματα (όσοι μπορούσαν να αγοράσουν την πανοπλία τους)
 - την απουσία κοινωνικών διακρίσεων στην παράταξη
 - και την ομοιομορφία στην εξάρτηση (στρατιωτικό εξοπλισμό).

Η ΟΠΛΙΤΙΚΗ ΦΑΛΑΓΓΑ

Δεξιά: Οι στρατιώτες της φάλαγγας ήταν οπλισμένοι με μακρύ δόρυ, που δεν το έριχναν αλλά το κρατούσαν, μετατρέποντας τη φάλαγγα σε αγκαθωτό επιθετικό κριό. Κατά την επίθεση, οι πρώτες πέντε γραμμές κρατούσαν τα μήκους τριών μέτρων δόρατά τους οριζόντια, σχηματίζοντας φονικό μέτωπο δύο περίπου μέτρων στην πρώτη γραμμή. Η φάλαγγα μπορούσε επίσης να σχηματίζει ένα κενό στη μέση, τετράγωνο, αψηφώντας κάθε επίθεση του ιππικού.

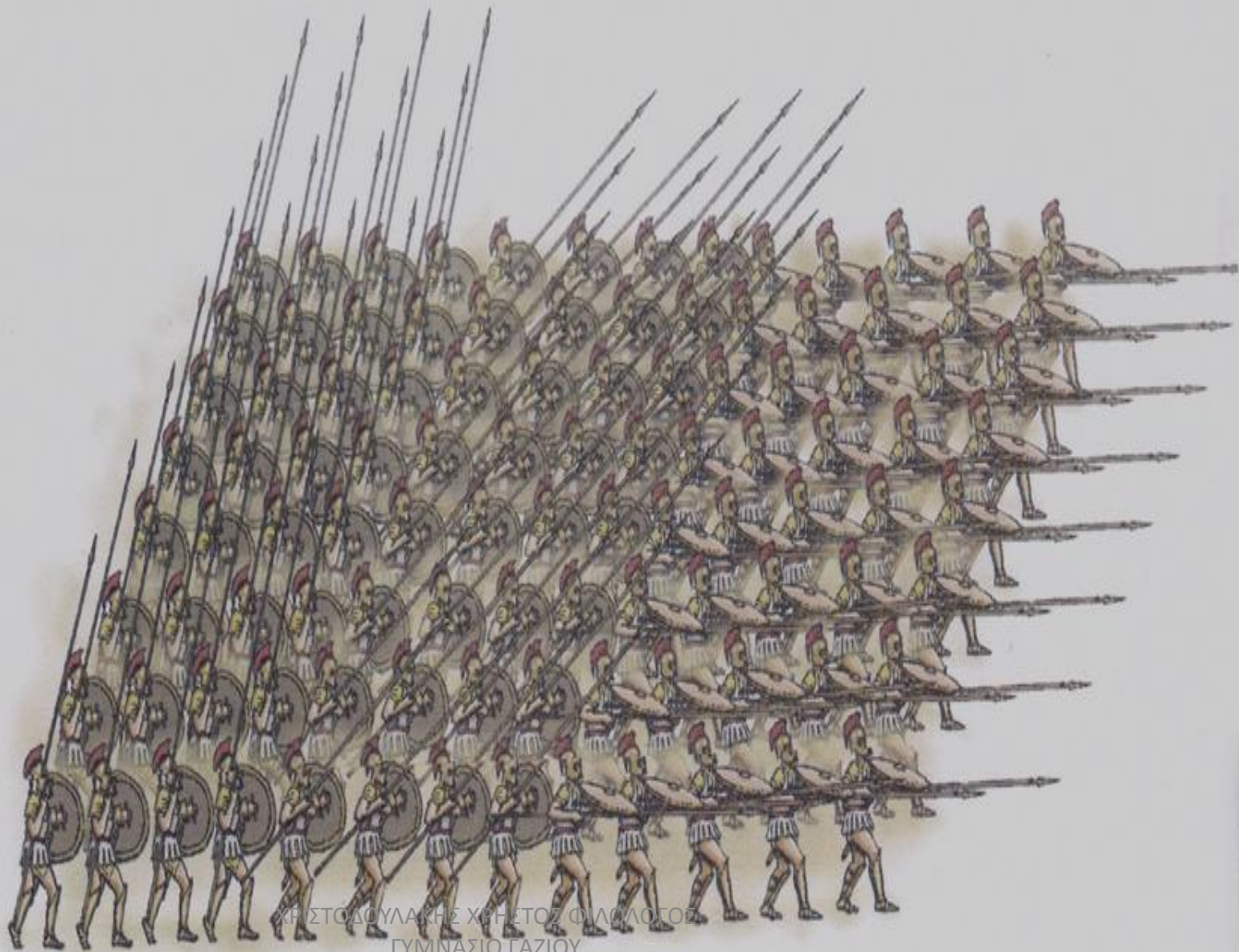
Η αγάπη του πολίτη για την πόλη του
και το δέσιμο των πολιτών μεταξύ
τους για τους παραπάνω λόγους...

- οδηγούν στην ανάπτυξη κλίματος συνεργασίας, ομοψυχίας, αλληλεγγύης και ενότητας
- γεγονός που ενισχύει τη συνοχή της πόλης - κράτους και συμβάλλει στην καθιέρωση αυτής της μορφής κρατικής οργάνωσης

ΤΙ ΗΤΑΝ Η ΟΠΛΙΤΙΚΗ ΦΑΛΑΓΓΑ;

Η ΟΠΛΙΤΙΚΗ ΦΑΛΑΓΓΑ

Δεξιά: Οι στρατιώτες της φάλαγγας ήταν οπλισμένοι με μακρύ δόρυ, που δεν το έριχναν αλλά το κρατούσαν, μετατρέποντας τη φάλαγγα σε αγκαθωτό επιθετικό κριό. Κατά την επίθεση, οι πρώτες πέντε γραμμές κρατούσαν τα μήκους τριών μέτρων δόρατά τους οριζόντια, σχηματίζοντας φονικό μέτωπο δύο περίπου μέτρων στην πρώτη γραμμή. Η φάλαγγα μπορούσε επίσης να σχηματίζει ένα κενό στη μέση, τετράγωνο, αψηφώντας κάθε επίθεση του ιππικού.

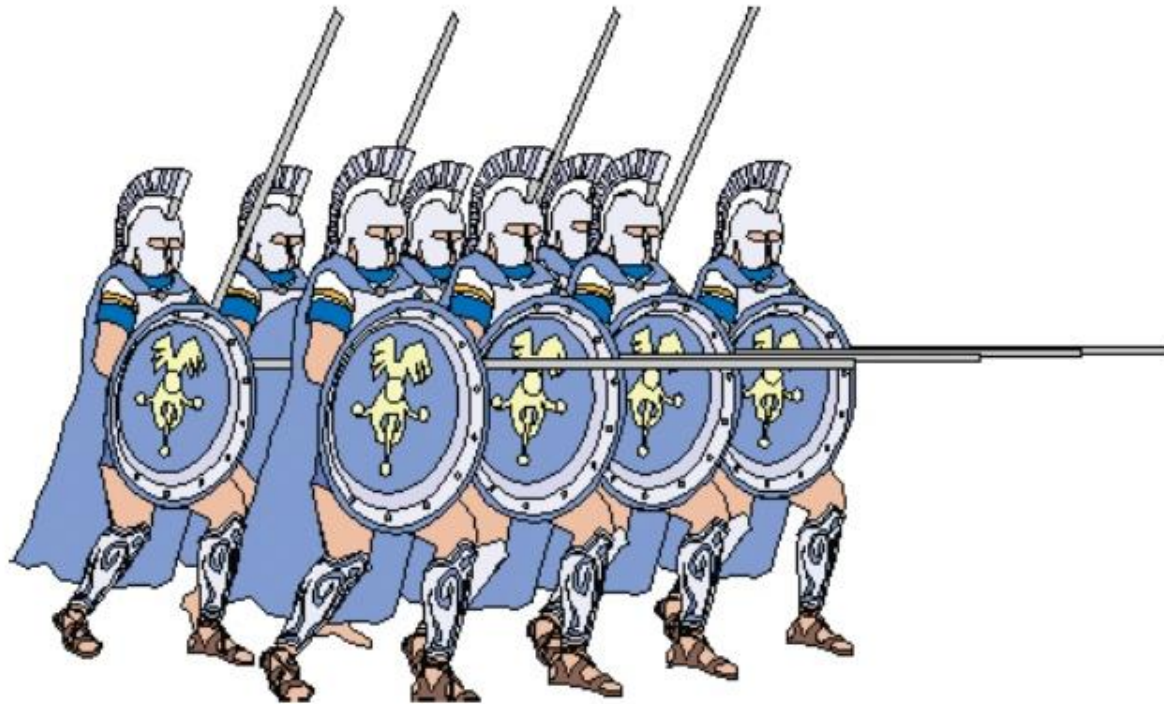

Η διεξαγωγή των ομηρικών μαχών - πριν από την οπλιτική φάλαγγα:

- Διεξάγονταν ανοργάνωτα από μεγάλες σε πλάτος στρατιωτικές παρατάξεις, με τους βασιλείς - ευγενείς (αρχηγούς) να πολεμούν στην πρώτη γραμμή και το λαό να μάχεται ασύντακτα και ασυντόνιστα ακολουθώντας τους ηγέτες του.
- Ο τρόπος διεξαγωγής της μάχης τόνιζε τις κοινωνικές διαφορές - διακρίσεις και ο πόλεμος αποσκοπούσε στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων των αρχόντων και στην απόκτηση δόξας από αυτούς.

Τι ήταν η οπλιτική φάλαγγα

- μία μορφή στρατιωτικής παράταξης, κατά την οποία το στράτευμα διαιρούνταν σε μικρούς σχηματισμούς (φάλαγγες ή διμοιρίες) με μεγάλο συνήθως βάθος (~ 10-15 σειρές ανδρών/~100 άνδρες), οι οποίοι κινούνταν στο πεδίο της μάχης οργανωμένα και απόλυτα συντονισμένα.
- κάθε φάλαγγα αποτελούνταν από οπλίτες που έφεραν την ίδια εξάρτυση (κράνος, θώρακα, περικνημίδες, ασπίδα, δόρυ), ήταν τοποθετημένοι ο ένας δίπλα στον άλλο, κάλυπταν με τις ασπίδες τους ο ένας τον άλλο και βάδιζαν με τον ίδιο ρυθμό, συντονισμένα και συντεταγμένα.
- στη μάχη ο ένας έπρεπε να προσφέρει υποστήριξη και κάλυψη στον άλλο και κανείς οπλίτης δεν επιτρεπόταν να εγκαταλείψει τη θέση του, γιατί θα διασπούσε την παράταξη και θα έθετε σε κίνδυνο τους υπόλοιπους συντρόφους του.
- η επιτυχία στη μάχη εξαρτιόταν από τη συντονισμένη δράση της φάλαγγας και από την καλή συνεργασία, την ομοψυχία και την αλληλοκάλυψη των οπλιτών.
- οι οπλίτες της φάλαγγας προέρχονταν από όλες σχεδόν τις κοινωνικές τάξεις, η θέση τους εξαρτιόταν από τη μαχητική τους ικανότητα και όχι από την καταγωγή τους, μάχονταν ο ένας δίπλα στον άλλο με πνεύμα αφοσίωσης και ομοψυχίας και αγωνίζονταν για τα κοινά συμφέροντα της πόλης τους.
- Ο νέος τρόπος διεξαγωγής της μάχης (φάλαγγα) συνέβαλε αποφασιστικά στην ανάπτυξη κλίματος συνεργασίας, ομοψυχίας, αλληλεγγύης και ενότητας ανάμεσα στους πολίτες, γεγονός που είχε ως συνέπεια τον περιορισμό των κοινωνικών διαφορών, τη σταδιακή εξίσωση των πολιτών και την ενίσχυση της συνοχής του κοινωνικού σώματος.

▲ **Α ν α π α ρ ά σ τ α σ η** οπλικής φάλαγγας. Οι οπλίτες παρατάσσονται πολύ κοντά ο ένας δίπλα στον άλλον σχηματίζοντας μια πυκνή γραμμή, που ονομάζεται φάλαγγα. Ο κάθε οπλίτης προστατεύει με την ασπίδα το αριστερό μισό του σώματός του και το δεξί μισό τού συμπολεμιστή του, ενώ η δική του δεξιά πλευρά προστατεύεται από την ασπίδα του οπλίτη που βρίσκεται στα δεξιά του. Έτσι ο κάθε ένας εξαρτάται από το διπλανό του και όλοι μαζί υπερασπίζονται την πόλη τους.

Ειδικός λόγος πρέπει να γίνει για την οπλητική φάλαγγα και την ανάπτυξη συντροφικού πνεύματος ανάμεσα στους πολεμιστές. Οι φιλικοί δεσμοί που αναπτύχθηκαν μεταξύ τους έσπασαν τις διαχωριστικές γραμμές των κοινωνικών διαφορών. Έπαυσε η κατοχή αλόγων να αποτελεί προνόμιο των ευγενών. «Τα νέα όπλα και η στρατιωτική άσκηση ήταν στοιχεία προσιτά και σε άλλες κοινωνικές ομάδες. Η νέα τακτική συμβάλλει στη διαμόρφωση πολιτικής συνείδησης και στην προβολή αξιώσεων για συμμετοχή στη διοίκηση των κοινών, που μέχρι τότε αποτελούσε προνόμιο των ευγενών» (Α. Ραμού-Χαψιάδη, Από τη φυλετική κοινωνία στην πολιτική, Εκδ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 1982, σελ. 105-106).

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΑΖΙΟΥ

Γ. Το πολίτευμα

Με την πόλη συνδέεται και το **πολίτευμα**, δηλαδή το **σύστημα διακυβέρνησης**.

A.

Όταν συγκροτήθηκε η πόλη, η **βασιλεία** είχε παρακμάσει.

B.

Οι **άριστοι**
(=πλούσιοι ιδιοκτήτες γης, ευγενείς, παλιοί σύμβουλοι του βασιλιά)
καταλαμβάνουν την εξουσία και επιβάλλουν πολίτευμα **αριστοκρατικό**.

Γ.

Οι **ολίγοι**(= νέα τάξη που απέκτησε πλούτο – χρήματα – με την ανάπτυξη του εμπορίου) επέβαλλαν με τη σειρά τους το δικό τους πολίτευμα, το **ολιγαρχικό**. Κριτήριο για τη συμμετοχή στην εξουσία δεν ήταν πια η **καταγωγή** αλλά ο **πλούτος**.

«ΑΡΙΣΤΙΝΔΗΝ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΙΝΔΗΝ»

Η οργάνωση του αρχαίου πολιτεύματος πριν από την εποχή του Δράκοντα ήταν η εξής: Οι άρχοντες ορίζονταν με βάση την ευγενική καταγωγή και τον πλούτο τους («αριστίνδην και πλουτίνδην»). Αρχικά τα αξιώματα ήταν ισόβια, αργότερα διαρκούσαν μια δυναστεία.

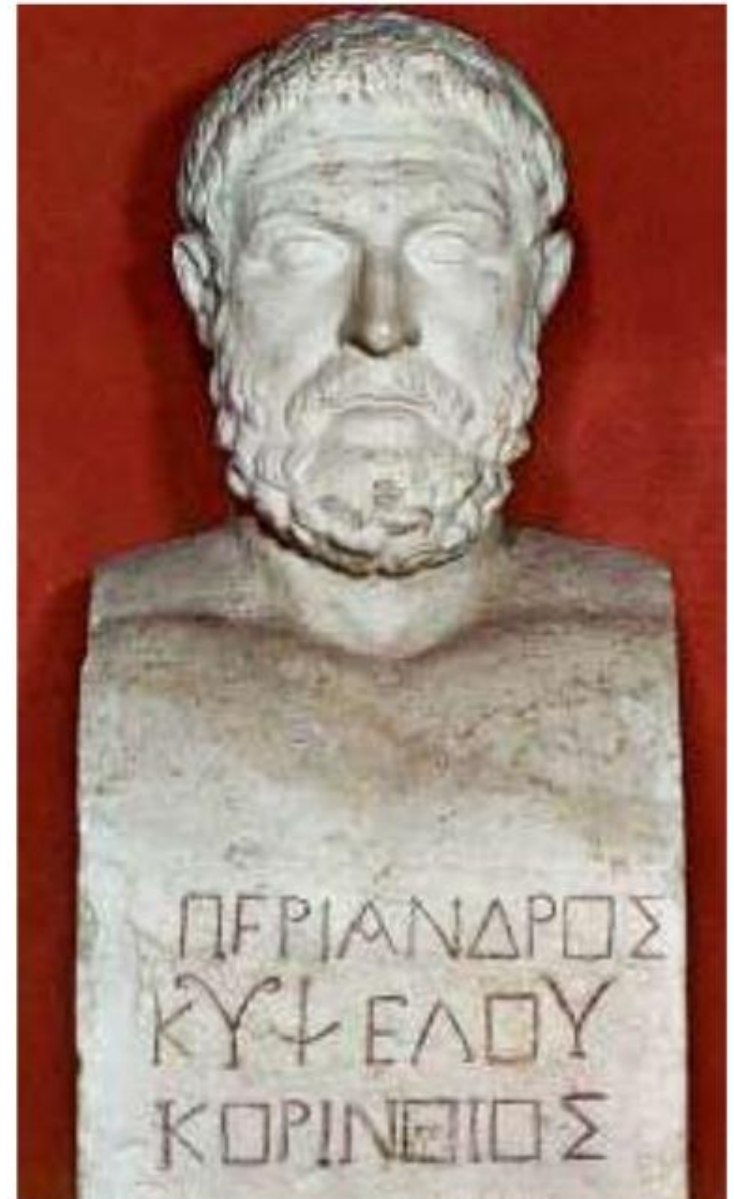
Αριστοτέλης, Αθηναίων πολιτεία, 3.1.

Δ. τυραννίδα

Η ολιγαρχία προκάλεσε **κοινωνικές ταραχές** και **ανασφάλεια**.

Φιλόδοξα άτομα, εκμεταλλευόμενα την κατάσταση και με **λαϊκή υποστήριξη**, επέβαλαν **τυραννίδα**.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ	ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΑ	ΟΛΙΓΑΡΧΙΑ	ΤΥΡΑΝΝΙΔΑ
Βασιλεία είχε παρακμάσει.	Άριστοι (= πλούσιοι ιδιοκτήτες γης, ευγενείς, παλιοί σύμβουλοι του βασιλιά)	Ολίγοι (= νέα τάξη που απέκτησε πλούτο – χρήματα – με την ανάπτυξη του εμπορίου)	Φιλόδοξα άτομα, κατάφεραν με λαϊκή πολλές φορές υποστήριξη να επιβάλουν τυραννικό καθεστώς.
Ένας μονάρχης	Λίγοι «Αριστίνδην» καταγωγή	Λίγοι «Πλουτίνδην» πλούτος	Ένας άρχοντας φιλοδοξία

► Ο ναός του
Απόλλωνα
στην Κόρινθο
χτίστηκε την
εποχή του
Περίανδρου.

- **Ισθμός:** είναι μια στενή λωρίδα γης που ενώνει δύο στεριές και χωρίζει δύο θάλασσες. Π.χ. στην Κόρινθο.

Οι τύραννοι ενεργούσαν
αυθαίρετα και με ιδιοτέλεια.

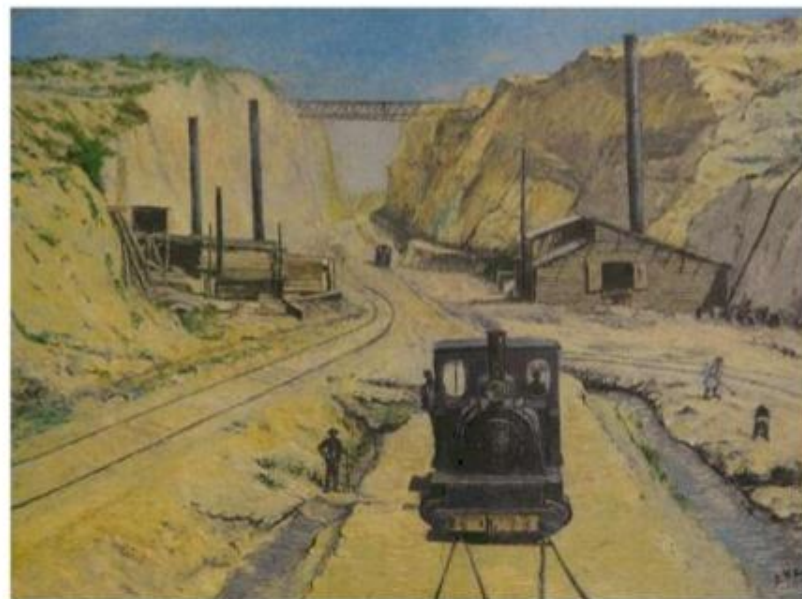
Δημιούργησαν μεγάλα έργα
(π.χ. ο Περίανδρος στην
Κόρινθο, ο Πολυκράτης στη
Σάμο), αλλά δεν απέκτησαν τη
λαϊκή συμπάθεια.

Ο δίολκος. Ο Περίανδρος συνέλαβε την ιδέα να κόψει
τον Ισθμό. Το έργο δεν πραγματοποιήθηκε λόγω
ανυπέρβλητων εμποδίων. Ο ίδιος όμως φρόντισε
να κατασκευάσει τον δίολκο, έναν λιθόστρωτο δρόμο,
πάνω στον οποίο σύρονταν τα πλοία, προκειμένου
να αποφευχθεί ο περίπλους της Πελοποννήσου.
Τι είναι ισθμός και τι διώρυγα;

◆ Πολλές πόλεις επανέφεραν την ολιγαρχία,
η **Αθήνα** όμως βάδιζε προς τη
δημοκρατία.

Από την διάνοιξη της διώρυγας το 1886

Έργο του Ασωνίδα Χαϊκάλη

► Διάνοιξη της διώρυγας της Κορίνθου στα χρόνια του Χ. Τρικούπη (τέλη 19^{ου} αιώνα).

- **Διώρυγα:** είναι τεχνητό αυλάκι (συνήθως πλωτό) που ενώνει δύο θάλασσες (λίμνες ή ποτάμια). Π.χ. στην Κόρινθο ενώθηκε ο Κορινθιακός κόλπος με το Σαρωνικό.

► Ισθμός - Πορθμός - διώρυγα

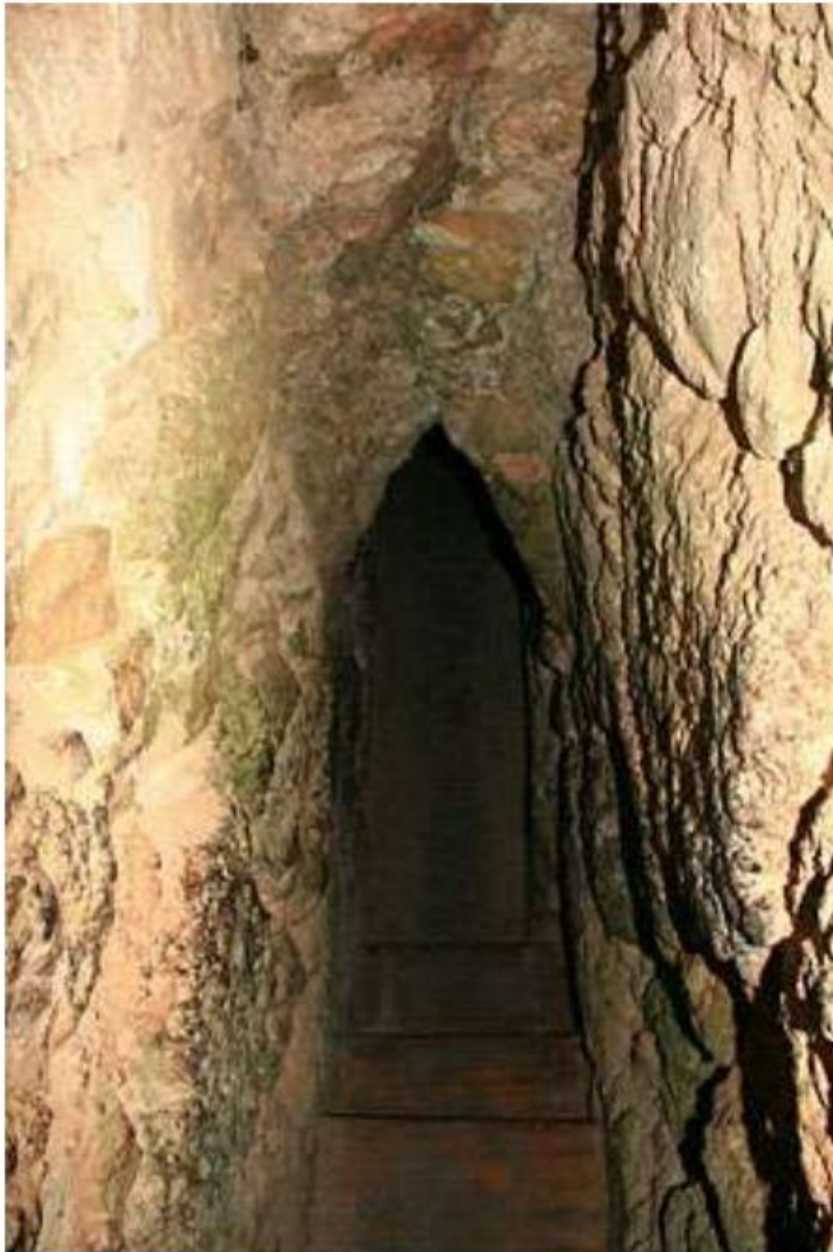
Ισθμός: στενή λωρίδα γης που ενώνει δύο στεριές και χωρίζει δύο θάλασσες. Π.χ. στην Κόρινθο.

Πορθμός: στενή λωρίδα θάλασσας που χωρίζει δύο στεριές κι ενώνει δύο θάλασσες. Π.χ. ο πορθμός του Ευρίπου.

Διώρυγα: τεχνητό αυλάκι (συνήθως πλωτό), ενώνει δύο θάλασσες (λίμνες ή ποτάμια). Π.χ. στην Κόρινθο ενώθηκε ο Κορινθιακός κόλπος με το Σαρωνικό.

► **Πορθμός:** είναι στενή λωρίδα θάλασσας που χωρίζει δύο στεριές κι ενώνει δύο θάλασσες. Π.χ. ο πορθμός του Ευρίπου.

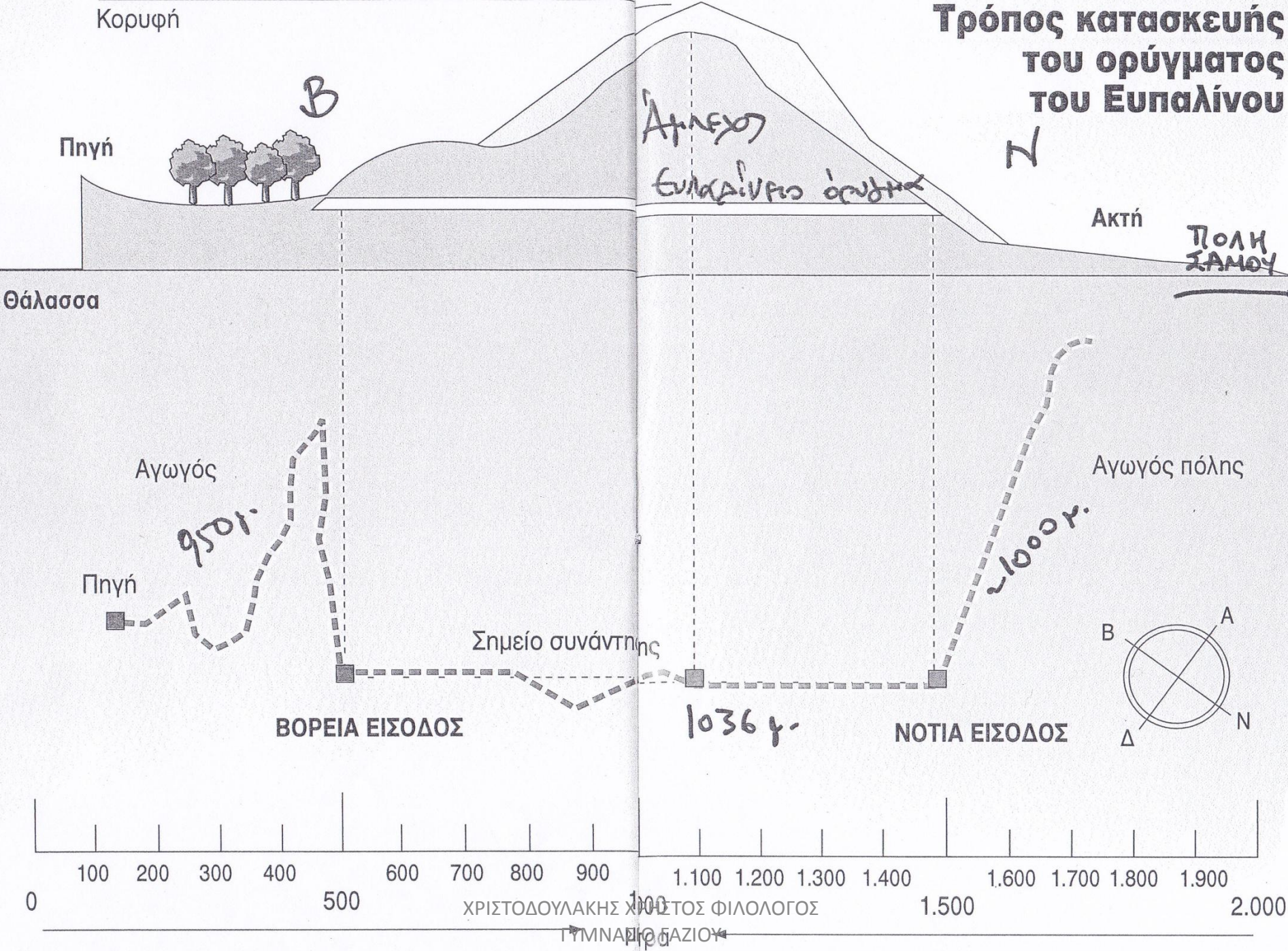

Τ ◀ ο Ευπαλίνειο Όρυγμα ήταν μια σήραγγα-υδραγωγείο που κατασκευάστηκε μέσα στο βουνό. Είχε μήκος 1.000 μέτρα και τροφοδοτούσε με νερό την πόλη της Σάμου.

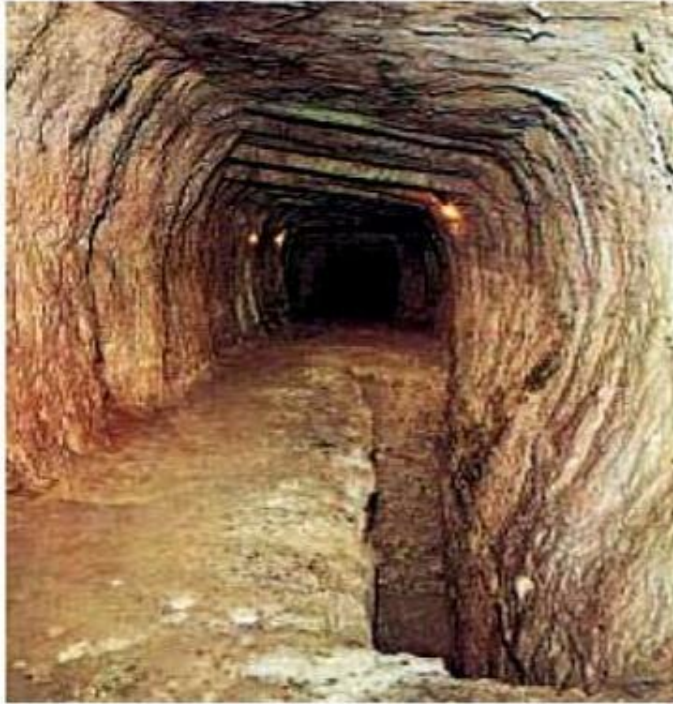

▲ Αντίγραφο του πλοίου Σάμαινα.

Τρόπος κατασκευής του ορύγματος του Ευπαλίνου

► Για το Ευπαλίνειο ύδραγμα δείτε σχετικά στην Εκπαιδευτική τηλεόραση
http://www.edutv.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=1326&Itemid=178

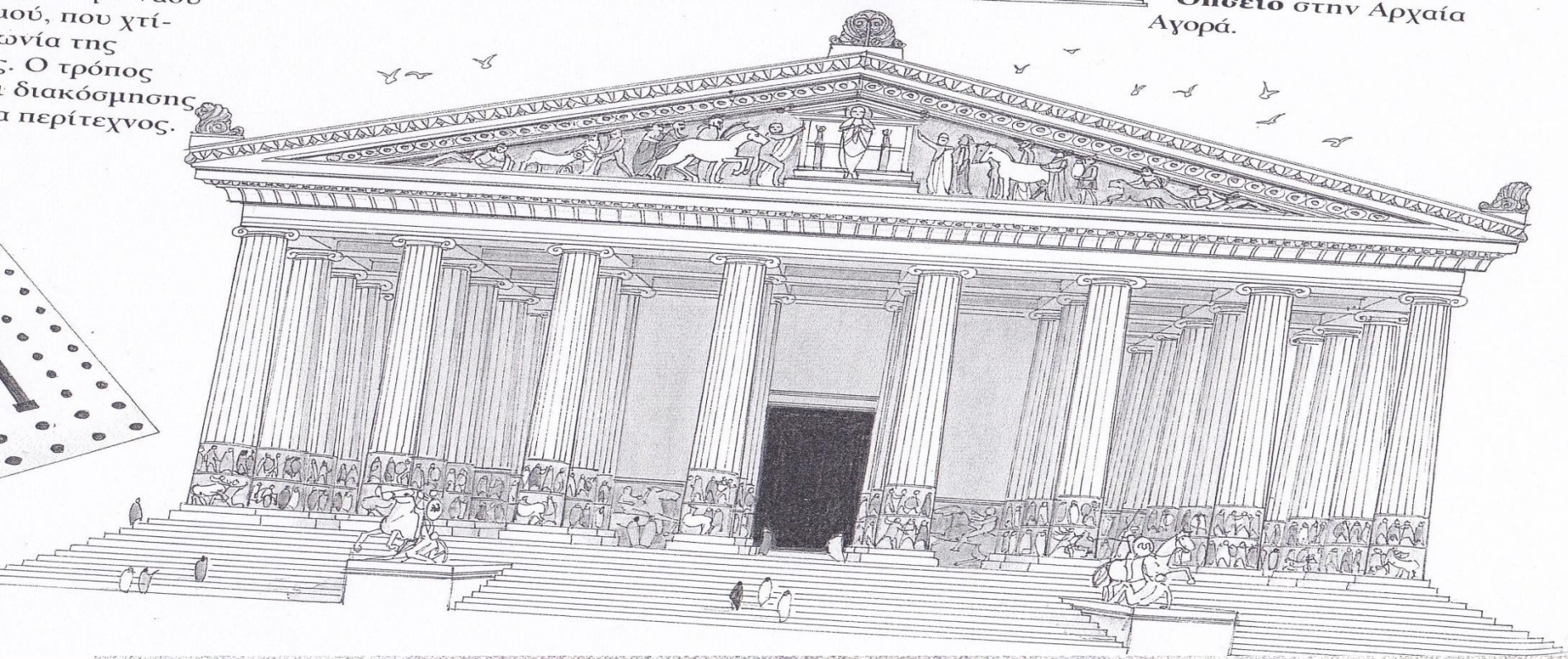
Το υδραγωγείο της Σάμου. Την εκτέλεση του έργου ανέθεσε ο τύραννος Πολυκράτης στον αρχιτέκτονα Ευπαλίνο. Η σήραγγα είχε μήκος περίπου ενός χιλιομέτρου και τροφοδοτούσε με νερό την πόλη.

Ερωτήσεις-Δραστηριότητες

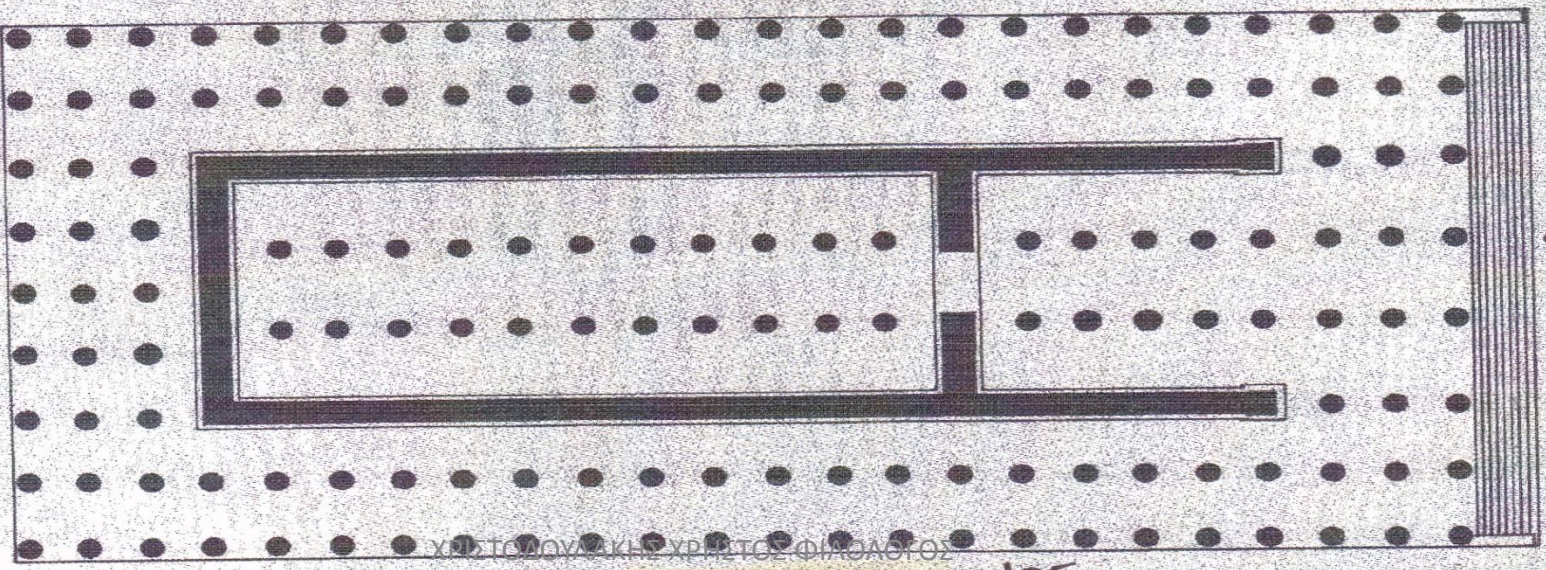
1. Μητρόπολη-ακρόπολη. Αναλύστε τις λέξεις στα συνθετικά τους και εξηγήστε τη σημασία τους. Προσπαθήστε να βρείτε εάν οι λέξεις αυτές έχουν περάσει σε ξένες γλώσσες (συμβουλευθείτε κάποιο λεξικό ή ρωτήστε τον καθηγητή που διδάσκει την ξένη γλώσσα).
2. Ποια η βασική διαφορά ανάμεσα στην αριστοκρατία και την ολιγαρχία; Συζητήστε τις συνέπειές της στην κοινωνική ζωή.
3. Τι σημαίνει σήμερα η λέξη τύραννος; Γιατί; (Λάβετε υπόψη και το παράθεμα: «Έκοβε τα στάχυα που εξείχαν»).
4. Αναζητήστε περισσότερες πληροφορίες για το Ευπαλίνειο υδραγωγείο και συζητήστε τις δυσκολίες κατασκευής του. Συγκρίνετε το με ανάστοιχα έργα της εποχής μας.

...ου, που χτί-
...ωνία της
...5. Ο τρόπος
... διακόσμησης
...α περίτεχνος.

...ήκετο στην Αρχαία
...Αγορά.

Διπλή
ισπική
κιονοβοχή

524.

Διπλή
ισπική
κιονοβοχή

ΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΤΑΜΟΥ

ΔΙΠΛΗ ΚΙΟΝΟΒΟΧΗ

105 μ.

► Ποιο είναι το νόημα αυτού του κειμένου και σε ποιες διαπιστώσεις καταλήγετε;

ΕΚΟΒΕ ΤΑ ΣΤΑΧΥΑ ΠΟΥ ΕΞΕΙΧΑΝ

Ο Περίανδρος αρχικά δεν ήταν τόσο σκληρός όσο ο πατέρας του. Από τότε όμως που ήλθε σε επαφή με τον τύραννο της Μιλήτου Θρασύβουλο, έγινε πιο σκληρός από τον πατέρα του τον Κύψελο. Έστειλε λοιπόν κήρυκα στον Θρασύβουλο και ζήτησε να μάθει ποιο πολιτικό καθεστώς έπρεπε να εγκαταστήσει για να έχει ασφάλεια και να κρατήσει την πόλη υπό την εξουσία του. Ο Θρασύβουλος πήρε τον κήρυκα έξω από την πόλη και μπήκε σε ένα σπαρμένο χωράφι. Προχωρώντας μέσα στα σπαρτά ρωτούσε επίμονα να μάθει το σκοπό της άφιξης του κήρυκα από την Κόρινθο. Συγχρόνως έκοβε τα στάχυα που έβλεπε να ξεπερνούν τα άλλα και τα έριχνε κάτω, μέχρι που, κάνοντας αυτό, κατέστρεψε τα ωραιότερα και ψηλότερα στάχυα του χωραφιού... Από τη διήγηση του κήρυκα ο Περίανδρος κατανόησε τη σημασία της πράξης του Θρασύβουλου... Από τότε έδειξε όλη του την κακία απέναντι στους πολίτες.

Ηρόδοτος, Ιστορία, 5.92

Ο ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΓΡΟΤΗΣ

Λένε ότι σε μία από τις περιοδείες του Πεισίστρατου συνέβη το περιστατικό με τον γεωργό από τον Υμηττό, ο οποίος καλλιεργούσε το κτήμα του σε μια περιοχή που αργότερα ονομάστηκε αφορολόγητη. Ο Πεισίστρατος, όταν είδε τον γεωργό να σκάβει και να καλλιεργεί έναν πετρώδη τόπο, απόρησε και έβαλε τον δούλο που είχε μαζί του να τον ρωτήσει τι αποκόμιζε απ' αυτόν τον τόπο. Κι εκείνος απάντησε: «Τίποτα παρά μόνο κόπο και βάσανα' και από αυτά το ένα δέκατο πρέπει να πάρει ο Πεισίστρατος». Τα είπε όλα αυτά χωρίς να ξέρει ποιος ήταν αυτός που του μιλούσε. **Ο Πεισίστρατος εκτίμησε την ειλικρίνεια και την εργατικότητα του αγρότη και τον απάλλαξε τελείως από τους φόρους.**

Να θυμάσαι:

- Η πόλη – κράτος δημιουργεί τον πολίτη, δηλαδή άτομο με προσωπικότητα και συνειδητοποιημένο μέλος του κοινωνικού συνόλου, για το καλό του οποίου αγωνίζεται.
- Η «οπλιτική φάλαγγα» ανέπτυξε το συντροφικό πνεύμα ανάμεσα στους πολεμιστές κι έσπασε τις κοινωνικές διαφορές.
- Τα πολιτεύματα αλλάζουν από τις νέες συνθήκες που δημιουργούνται και από τον τρόπο που λειτουργούν.